

Nerosfina

Úspěšně nešťastní

O umení kazit si život

PostScriptum

Úspěšně nešťastní

O umění kazit' si život

Nerosfina

Úspěšně nešťastní

O umení kazit' si život

PostScriptum

Nerosfina

Infelici e contenti. Sull'arte di rovinarsi la vita

© 2016 by Lit Edizioni Srl

Originally published by Castelvechi

Illustration © Andrea Pucci

Translation © Danka Jacečková, 2018

Slovak edition © Post Scriptum, s.r.o., 2018

ISBN 978-80-89567-88-1

*Venované
nešťastným členom A-Teamu*

I.

A žili šťastne...

Túžba byť nešťastný

A žili šťastne, až kým nepomreli... Koľko príbehov poznáme, ktoré sa končia touto frázou? Koľko filmov nám vnucuje takýto záver? A koľko naivných snúbencov hovorí, že sa vezmú, pretože chcú byť šťastní? Ľudia boli oddávna hlboko presvedčení, že túžbou každého človeka je žiť stále šťastne a spokojne. Hovoril to Seneca, povedal to svätý Augustín a spomína sa to aj v Deklarácii nezávislosti USA. No nemajú pravdu. Všetci sa v tejto veci veľmi mýlime. Dokonca existujú dobré dôvody na to, aby sme tvrdili opak. Východiskom pre rozprávanie, ktoré bude nasledovať, je teda moja téza, že:

Prirodzenou túžbou každého človeka je byť nešťastný.

Toto tvrdenie je v rozpore so zaužívaným názorom, že túžba po šťastí je prirodzená a samozrejmá. Všeobecný názor je však, prinajmenšom v tomto prípade, úplne nepodložený. Stačí sa pozrieť na ľudské správanie a dospejeme k diametrálne odlišnému záveru, že pre konanie človeka je charakteristické dôsledné úsilie zruinovať svoju existenciu aktívnym využívaním všet-

kých možných príležitostí k nespokojnosti, ktoré život ponúka.

Nechcem tu hovoriť o tom, ako funguje svet, o veciach, ktoré vidíme v správach v televízii, ani o geopolitických alebo sociálnych a ekonomických otázkach. Budem len pozorovať svet okolo seba z iného uhla pohľadu ako obvykle a hľadať kandidátov na nešťastie. Uvidíte, že ich nájdem veľa.

Skúste to aj vy. Opýtajte sa na rovinu ľudí, ktorí žijú okolo vás: Si šťastný? Mnohí z nich odpovedia rozpačitým úsmevom, za ktorým sa skrýva protiotázka: „Načo sa to vlastne pýtaš?“ A potom odpovedia niečo na spôsob: „Nie som skutočne šťastný – ale kto to o sebe môže povedať? Snažím sa, ako všetci ostatní.“ A v duchu dodajú: „Bol by som šťastný, keby...“ a nasleduje zoznam dvadsiatich alebo tridsiatich vecí, ktoré sa v ich živote mali udiať inak ako sa stali – v takom prípade by boli určite šťastní.

Zložte si ružové okuliare a zabudnite na to, že všetci chcú byť šťastní. Nasadte si tie, ktoré vám ponúkajú ja. Skúmajte tváre ľudí, ktorí idú ráno do práce: zdá sa, že ich práve prebudený mozog prekypuje nespokojnosťou. Pozorujte ľudí stojacich v rade pri pokladni. Sledujte tých, čo na križovatke čakajú na zelenú, alebo tých, ktorí zúrivo cvičia v posilňovni. Premýšľajte o mnohých negatívnych správach vo vašom okolí. Nebadáte v nich tendenciu pokazíť situácie, ktoré na začiatku vyzerali sľubne? Všimnite si, ako sa

všetci neustále na niečo sťažujú. Prečo to robia? Je predsa dokázané, že nariekanie vôbec nezmenšuje pocit nespokojnosti, a napriek tomu sa väčšina vašich známych neustále sťažuje.

Zdá sa vám možné, že všetci títo ľudia sa úprimne a vedome usilujú byť šťastní a napriek tomu napokon končia v úplne opačnom rozpoložení? Má to podľa vás logiku? Nie je to tak, že za peknými frázami, kvôli ktorým sa všetci pokúšajú hľadať šťastie a možno za určitým subjektívnym presvedčením, že jednoducho treba byť šťastný, sa v podstate skrýva úsilie všetkých týchto ľudí vyhľadávať nešťastie, a dokonca sú v tomto hľadaní do istej miery úspešní? Nemôžem svoju teóriu stopercentne dokázať, ale napokon ani vy nemôžete dokázať opak. Táto téma patrí medzi kantovské antinómie, podľa ktorých dve opačné riešenia tej istej otázky sú rovnako rozumovo zdôvodniteľné.

A hoci prijímate moju teóriu, že človek je neúnavným hľadačom a výrobcom nešťastia, musíte spolu so mnou uznať, že iba veľmi zriedkavo sa niekomu skutočne podarí dosiahnuť tento vytúžený cieľ. Vo väčšine prípadov si ľudia vypomáhajú smiešnymi imitáciami a chvíľkovými patetickými stavmi ubiedenosti bez štipky skutočnej závažnosti. Neraz ste svedkami toho, ako majú chlapci v puberte dobre našliapnuté na cestu k nešťastiu, no o pár rokov zistíte, že zmuťoval nielen ich hlas. Jednoducho stratili smer.

Spomínam si na smutný prípad istej mladej ženy. V osemnástke vyzerala veľmi sľubne nešťastná. Vo veku tridsaťpäť rokov ju však naplno postihlo šťastie. Nevieťm presne, kedy zišla zo správnej cesty, pretože som ju v istom období stratil z dohľadu. Viem iba to, že sa jej darilo byť úspešne nešťastnou až do konca štúdia na univerzite. Zjavným znakom jej nespokojnosti bola farba jej vlasov, ktorá sa v priebehu veľmi krátkeho času pohybovala v škále od fialovej cez zelenú, žltú, až po elektrizujúcu modrú. Vo svojom životopise sa mohla pýšiť nevyriešenými rodinnými vzťahmi, neustálymi výčitkami voči neprajnosti života, hlbokou nenávisťou, zlyhaniami v partnerských vzťahoch, alternatívnym štýlom života, citovými a sexuálnymi experimentmi... Skrátka, keď sa na ňu človek pozrel, pomyslel si: Ona to dokáže, bude veľkolepo nešťastná! Ale kdeže... keď som ju stretol o niekoľko rokov neskôr, takmer som ju nespoznal. Na dávne dobré časy si ani nespomenie. Čo sa stalo? Pravdepodobne nič zvláštne, urobila len niekoľko malých chybných rozhodnutí. Starí Rimania mali pravdu, keď hovorili: *bonus pullus, mala gallina*, teda *dobré kura, zlá sliepka*.

Problém je, že ani osoby, ktorým sa podarí zostať na správnej ceste, nikdy nedosiahnu dokonalosť v prežívaní nešťastia. Svet je plný polovičných nešťastníkov, ktorí sa nerealizujú naplno.

Teraz sa zamyslite nad tým, čo to znamená pre vás. Najprv pripustite, že naozaj pracujete na svojom ne-

šťastí. S najväčšou pravdepodobnosťou to však robíte amatérsky, neodborne, a preto sú vaše výsledky polo-
vičaté a váš pocit nešťastia je prchavý, často povrchný
a labilný. Aby ste sa zlepšili, musíte zanechať neuspo-
riadané pokusy motivované chvíľkovými popudmi.
To, čo vám chýba, je systém.

Málokto vám však skutočne pomôže. Existujú
stovky kníh založených na hypotéze, že človek túži byť
šťastný, no je iba veľmi málo takých, ktoré vychádzajú
z opačného predpokladu. Máme vynikajúce manuály
na dosiahnutie úspechu, na to, ako naplno rozvinúť
svoju osobnosť, ako sa stať dokonalými lídrami, ako
zlepšiť svoje sebavedomie, sebaanalýzu, aj autoerotiz-
mus, ale takmer nikto nás neučí, ako byť dokonale ne-
šťastný. Ak však človek naozaj túži byť nešťastný, vý-
zvou pre dobráka (ako som ja) nie je ako pomôcť
nešťastnému, aby sa stal šťastným, ale ako prispieť
k tomu, aby sa napoly nešťastný človek stal dokonale
nešťastným.

Na dosiahnutie skutočne dobrých výsledkov by
sme museli pracovať dôslednejšie: zišiel by sa manuál
pre dokonale nešťastného mladého človeka, ďalší pre
dokonale nešťastného seniora, osobitné poradenstvo
pre slobodných a pre tých, ktorí žijú v manželstve,
pre mužov a pre ženy, pre športové typy aj pre inte-
lektuálov, pre Švajčiarov i pre Japoncov, pre bohatých
aj pre chudobných. Ale to by bola namáhavá práca.
Autor by mal mať osobnú skúsenosť so všetkými tý-